

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 07.07.2004
KOM(2004)443 endelig

BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

**Første overvågningsrapport om strukturomlægninger i stålsektoren i
Den Tjekkiske Republik og Polen**

{SEK(2004)891}

1. INDLEDNING

Stålsektoren er en vigtig industrisektor i Den Tjekkiske Republik og Polen, hvilket fremgår af beskæftigelsesniveauet i denne sektor og den værditilvækst, der skabes af stålproducenter i begge lande.

I løbet af det sidste tiår er der blevet gennemført betydelige strukturomlægninger i stålindustrien i begge lande, hvilket har styrket denne sektors konkurrenceevne. En lang række ikke-levedygtige anlæg er blevet lukket. Eksisterende anlæg er blevet moderniseret for at muliggøre produktion af de stålsorter og -kvaliteter, som markedet efterspørger. Ændringer i ledelsesstrukturerne har fundet sted parallelt med den igangværende privatiserings- og koncentrationsproces. Skiftet fra en produktorienteret til en markedsorienteret kultur har givet resultater i form af forbedrede driftsregnskaber for de fleste virksomheder.

Den markante reduktion af antallet af ansatte har medført en betydelig stigning i produktiviteten og har gjort det nødvendigt at gennemføre sociale foranstaltninger for at afbøde virkningerne af strukturomlægningsprocessen. Den tekniske strukturomlægning hos stålproducenterne i Den Tjekkiske Republik og Polen har ikke blot ført til reducerede input-omkostninger, men også til et betydeligt fald i emissionerne i miljøet.

Til trods for disse bestræbelser er strukturomlægningsprocessen i de tjekkiske og polske stålsektorer endnu ikke afsluttet. Det er nødvendigt med yderligere strukturomlægning, hvis de berørte virksomheder skal være levedygtige nok til at kunne arbejde på normale markedsvilkår, især for så vidt angår konkurrenceevne.

For mange af virksomhederne i begge lande har det forholdt sig således, at de indtil nu kun har kunne overleve med økonomisk støtte fra staten. Der blev derfor forhandlet overgangsperioder med Den Tjekkiske Republik og Polen for at give mulighed for statsstøtte til bestemte virksomheder (jf. de relevante protokoller til Europaaftalerne¹). Statsstøtten må ikke overskride finansieringsplanerne i de nationale strukturomlægningsprogrammer og virksomhedernes interne forretningsplaner, som blev vedtaget af den tjekkiske og den polske regering og accepteret af Kommissionen i løbet af 2002 og 2003.

Undtagelsen fra EU's regler om statsstøtte er afhængig af opfyldelsen af visse forpligtelser, som EU og Den Tjekkiske Republik og Polen har forhandlet sig til enighed om. Disse forpligtelser findes, for så vidt angår såvel regeringerne og de enkelte virksomheder, i de protokoller, der er integreret i tiltrædelsestraktaten, der blev underskrevet i Athen den 16. april 2003 af det udvidede EU's stats- og regeringschefer. Protokol nr. 2² omhandler strukturomlægningen af den tjekkiske stålindustri, mens protokol 8³ omhandler strukturomlægningen af den polske stålindustri.

¹ EFT 360 af 31.12.1994, s. 79-80, og EFT L 348 af 31.12.1993, s. 70.

² EUT L 236 af 23.9.2003, s. 934.

³ EUT L 236 af 23.9.2003, s. 948.

Protokollerne indeholder også detaljerede bestemmelser vedrørende overvågning og rapportering om disse forpligtelsers opfyldelse, herunder:

- at hvert land skal forelægge Kommissionen halvårsrapporter om de begunstigede virksomheders strukturomlægninger og opfyldelse af protokollens forpligtelser og krav
- at der skal gennemføres en uafhængig evaluering i 2003, 2004, 2005 og 2006 og
- at Kommissionen rapporterer til Rådet.

Dette er rapporten vedrørende de fremskridt, der er gjort i løbet af 2003, der er det første år af strukturomlægningsprocessen, og den indeholder følgende elementer:

- situationen på det globale stålmarked som baggrund for strukturomlægningsprocessen samt en beskrivelse af de vigtigste udviklingstendenser i relation til strukturomlægningsprogrammet i de to lande
- individuel evaluering af de to lande med hensyn til statsstøtte og de vigtigste benchmark for strukturomlægning, som defineret i bilagene til protokollerne (produktivitet og beskæftigelse, omkostninger, reduktion af kapaciteten samt levedygtighed)
- konklusioner vedrørende de tiltag, som de begunstigede virksomheder skal gennemføre for at blive levedygtige inden udløbet af strukturomlægningsperioden.

Hvert år vil der blive udarbejdet statusrapporter til Rådet. Den sidste rapport, der dækker de fremskridt, der gøres i 2006, vil blive forelagt i 2007. Den sidste rapport vil også omfatte en generel vurdering af de resultater, der er opnået i løbet af strukturomlægningsprocessen (2003-2006).

2. UDVIKLINGEN PÅ DET GLOBALE STÅLMARKED

Da strukturomlægningsprocessen ikke alene påvirkes af de foranstaltninger, der gennemføres af virksomheder og offentlige myndigheder, men også af den generelle økonomiske udvikling og markedssituationen, er det nødvendigt at give nogle oplysninger om udviklingen på det globale stålmarked for at kunne vurdere, hvorledes stålværkerne i Den Tjekkiske Republik og i Polen har klaret sig.

Opsvinget i verdensøkonomien i anden halvdel af 2003 havde en positiv indflydelse på efterspørgslen efter stål og handelen med stål efter to år med lavkonjunkturer. Den positive økonomiske udvikling har bragt verdens stålforbrug op på et nyt rekordniveau på 960 mio. tons i 2003, og der er tegn på øget efterspørgsel på verdensplan. Denne opadgående tendens forventes at fortsætte i hele 2004.

Til trods for denne kraftige vækst på verdensplan forblev efterspørgslen i EU, som er det vigtigste eksportmarked for Den Tjekkiske Republik og Polen, stabil i 2003, og der forventes kun en lille stigning i efterspørgslen i 2004 (mellem 1,4% og 1,7% for større lande).

Selv om priserne steg på verdensplan i anden halvdel af 2003, var stigningerne i EU meget lavere end i andre regioner. I samme periode blev stigningen i stålproducenternes indtægter delvist modsvaret af betydelige omkostningsstigninger for råvarer, transport og energi. Denne udvikling tog yderligere fart mod udgangen af 2003.

3. RESULTATERNE AF OVERVÅGNINGSPROGRAMMERNE FOR DEN TJEKKISKE REPUBLIK OG POLEN

3.1. Den Tjekkiske Republik

I henhold til de oplysninger, som Kommissionen har til rådighed, opfylder Den Tjekkiske Republik for så vidt angår de virksomheder, der er anført i protokollens bilag 1, generelt de forpligtelser, der er skitseret i protokollen.

Omfanget af statsstøtte tildelt indtil udgangen af 2003 ligger under det aftalte loft. I perioden 1997-2003 tildelte Den Tjekkiske Republik i alt 12 mia. CZK (371 mio. EUR⁴), hvilket svarer til ca. 85% af loftet i protokollen. De begunstigede virksomheder, som der kan ydes statsstøtte til i henhold til protokollen er: Ispat Nova Hut a.s., Vitkovice Steel a.s. og Valcovny Plechu Fridek-Mystek a.s.

Selv om der ikke var planlagt kapacitetsreduktioner i 2003, bekræfter virksomhederne deres vilje til at opfylde deres forpligtelser med hensyn til lukning af ikke-levedygtige værker i de kommende år i henhold til bestemmelserne i det nationale strukturomlægningsprogram.

Det første år af strukturomlægningen i den tjekkiske stålindustri, som er omfattet af overvågningsrapporten, viser generelt set tilfredsstillende resultater. Det er klart, at den positive markedsudvikling har bidraget til resultaterne, men de begunstigede virksomheder har også kunne påvise forbedringer med hensyn til det overordnede strukturomlægningsmål, som er at opnå levedygtighed inden udgangen af strukturomlægningsperioden.

Til trods for de gode fremskridt, der er opnået i 2003, gør Kommissionen Den Tjekkiske Republik opmærksom på, at det vil være nødvendigt at sætte mere fart i strukturomlægningsprocessen de kommende år. Der kræves en yderligere indsats, især i forbindelse med to af de begunstigede virksomheder, for at kunne afslutte strukturomlægningen. Især de investeringer, der skal bidrage til at sænke omkostningerne, og de, der vedrører fremstilling af færdigvarer med højere merværdi, er påkrævede, for at disse virksomheder kan blive levedygtige inden strukturomlægningsperiodens udløb.

⁴ Vekselkursen for CZK/EUR var 32,329 (gennemsnit december 2003).

3.2. Polen

Strukturomlægningsprocessen i Polen skal vurderes på baggrund af, at det nationale strukturomlægningsprogram først blev vedtaget i midten af 2003, og at privatiseringsforhandlingerne med Polens største stålproducent, PHS, stadig foregik i anden halvdel af 2003, hvilket begge er faktorer med betydning for de hidtidige resultater.

I henhold til de oplysninger, som Kommissionen råder over, opfylder Polen for så vidt angår de virksomheder, der er anført i protokollens bilag 1, de forpligtelser, der indgår i protokollen med hensyn til statsstøtte, som i øvrigt ligger under det fastsatte loft. I perioden 1997-2003 ydede Polen i alt en støtte på 2 750 mio. PLN (590 mio. EUR ⁵), hvilket svarer til ca. 80% af det i protokollen fastsatte loft. De begunstigede virksomheder, som der kan ydes statsstøtte til i henhold til protokollen er: PHS, Huta Andrzej, Huta Bankowa, Huta Batory, Huta Buczek, Huta Lucchini-Warszawa (HLW), Huta Labędy og Huta Pokój.

I henhold til de foreliggende oplysninger er forpligtelserne med hensyn til kapacitetsnedsækninger også blevet opfyldt i 2003. I 2002 og 2003 blev kapaciteten for valsedede flade produkter i alt reduceret med 901 000 tons.

I det første år af strukturomlægningen i den polske stålindustri kan der dog konstateres store forsinkelser. Dels har de begunstigede virksomheder indtil nu ikke fuldt ud udnyttet de muligheder, som er skabt af den gunstigere situation på stålmarkedet, og de har ikke øget salget tilsvarende. Dels betyder den store stigning i råvarepriserne, at virksomheder ikke fuldt ud kan gennemføre omkostningsreduktionsstrategien som planlagt.

Forsinkelserne i strukturomlægningen skyldes først og fremmest privatiseringsforhandlingerne for den største polske stålproducent, PHS, som først blev afsluttet i 2004. Afslutningen af denne privatisering forventes dog at få en positiv virkning på strukturomlægningsprocessen. De eksperter, der rådgiver Kommissionen i forbindelse med strukturomlægningsprocessen, mener at forsinkelserne hurtigt kan indhentes af den nye ejer.

Kommissionen konstaterer, at alle virksomhederne bør intensivere deres strukturomlægningsbestrebelse i de kommende år for at blive levedygtige inden strukturomlægningsperiodens udløb. De gunstige markedsforhold forventes at fortsætte, og de begunstigede virksomheder bør kunne udnytte dette til at maksimere omsætningen for derved at finansiere de nødvendige investeringer og gennemføre andre strukturomlægningsforanstaltninger.

⁵ Veksekursen for PLN/EUR var 4,6595 (gennemsnit december 2003).

4. OPFØLGNING

Kommissionen kan på grundlag af resultaterne af overvågningen og strukturomlægningsprocessen i stålsektorerne i Den Tjekkiske Republik og Polen i 2003 konstatere en række forsinkelser, somme tider betydelige, i gennemførelsen af forpligtelserne og kravene i de respektive protokoller. Kommissionen anser det for nødvendigt at intensivere strukturomlægningsprocessen i 2004, for at give de begunstigede virksomheder mulighed for at blive levedygtige inden strukturomlægningsperiodens udløb. Der skal lægges særlig vægt på de investeringer, der er nødvendige for at reducere produktionsomkostningerne og fremme salget af produkter med større merværdi, således at indtægterne derved øges.

Kommissionen vil nøje følge de områder, hvor der er konstateret forsinkelser, og vil rapportere herom i de kommende statusrapporter.

Kommissionen gentager, at det fremgår klart af bestemmelserne i protokollerne, at der bortset fra den støtte, der indgår i protokollen, ikke må ydes yderligere statsstøtte af Den Tjekkiske Republik og Polen til strukturomlægningsstøtte i deres nationale stålindustrier. Enhver form for yderligere strukturomlægningsstøtte ville være uforenelig med tiltrædelsestraktaten, og Kommissionen vil i givet fald træffe de nødvendige foranstaltninger for at få tilbagebetalt sådan eventuel støtte⁶.

⁶ Kommissionen besluttede den 19. maj 2004 at indlede en formel procedure i henhold til artikel 88, stk. 2, i EF-traktaten vedrørende strukturomlægningsstøtte til Huta Czeszochowa, der er en stålproducent, der ikke er anført i protokollens bilag 1 (sag C-20/04, tidlg. NN 25/2004).